

Nova razmera zemljiškega (gruntnega) davka.

Centralna komisija za uravnavo zemljiškega davka, ki ima na Dunaji svoj sedež, je bila pod poprejšnjim ministerstvom Auersperg-Lasserjevem ustanovljena in obstoji iz 18 udov, izmed katerih je 15 ustavovercev, le trije pa so možje avtonomistične (naše) stranke, je 19. dne novembra imela sejo, v kateri se je obširno razpravljala razmera zemljiškega davka na posamezne dežele avstrijske. Ta razprava se je sukala po oni vrsti, po kateri je centralna komisija vredila posamezne dežele in sicer tako-le: 1) južne dežele, 2) planinske dežele, 3) dolnje in zgornje Avstrijsko, 4) Galicija in Bukovina, 5) Češka, Moravska in Šlezka. Seje so bile potem do 24. novembra odložene zato, da so se izdelali predlogi o tem, koliko davka naj se naloži vsaki deželi. To se je zgodilo v seji dne 24. novembra.

Z ozirom na to, kako je večina centralne komisije ves zemljiški davek, ki je skupaj za vse avstrijske dežele odločen na 170 milijonov goldinarjev, razmerila na posamezne dežele, so 4 udje centralne komisije, namreč Paierhuber, Pirko, Dobelhamer in baron Walterskirchen razglasili sledečo izjavo:

„Te dni smo zvedeli, da je večina centralne komisije onih 170 milijonov gold zemljiškega davka, ki jih imajo vse avstrijske dežele skupaj plačevati, razdelila tako, da bodo vprihodnje nekatere dežele veliko več, druge manj plačevale, kakor dozdaj. Po predlogu večine centralne komisije ima: Doljno-Avstrijsko plačati 782.000 gold. več, — Gornje-Avstrijsko 600.000 gld. več, — Tirolsko 259.000 gld. več, — Štajarsko 434.000 gld. več, — Moravska 176.000 gold. več, — Galicija in Bukovina 1 milijon in 160.000 gold. več; — manj pa bi imele plačati: Češka 2 milijona in 729.000 gld. — Kranjska 343.000 gold. manj, — Šlezka 190.000 gold. manj, nekatere druge dežele pa po 20–40.000 gold. manj. Nam se te številke večidel ne zdijo pravšne, zato nam je dolžnost, jih javno razglasiti, dokler niso še končno sklenjene, da se morejo po časnikih pretresati in objektivno razsojevati, kajti stvar ta je za vso državo jako velike važnosti.“

To je glas štirih mož centralne davkovske komisije, katera končno določuje znesek zemljiškega davka, ki se ima naložiti posameznim deželam brez zaslišanja državnega zbora. Ta glas sicer kaže, da centralna komisija ni soglasna o razmeri davkov, češ, da nekatere dežele bi imele preveč, druge premalo plačevati. In na to zidajo ustavoverci upanje, da bode razpor in razdor postal med avtonomistično stranko. Več davka kakor dozdaj plačevala ne bode rada nobena dežela, to je gotovo, al če se temeljito dokaže, da so nekatere dežele po krivici preveč zemljiškega davka plačevale, bode pri poštenih možakih prodrlo prepričanje, da to, kar je krivično bilo dozdaj, ne sme krivično ostati nadalje. Tako, na priliko, kažejo zapisniki kranjskega deželnega zbora, da uže prejšnji deželni stanovni in njim na čelu grof Anton Auersperg so uže protestovali zoper krivično preveliki zemljiški davek, s katerim je bila kranjska dežela obložena, in tudi deželni zbor kranjski in tu posebno dr. Toman in dr. Bleiweis sta dokazovala to krivico. In na Dunaji so tudi to pripoznali in presvitli cesar je leta 1864. dovolil, da se kranjski deželi precejšnja svota vsako leto odpisuje. Kakošne so razmere v drugih deželah, nam ni znano, al na centralno komisijo zaupamo, da je njena večina le na podlagi pravice razmerila zemljiški davek posameznim deželam. In gledé na to se za trdno nade-

jamo, da zemljiški davek ne postane skala, na kateri se razbije sloga avtonomistične (naše) stranke.

Imele bodo končno v davkarski razmeri govoriti še reklamacijske komisije, v katero vsak deželni zbor voli polovico udov, polovico pa jih bode imenovala vlada, katera vsaki tako osnovani deželni reklamacijski komisiji določi predsednika.

Nekaj o prvem shodu kmetovalcev na Dunaji.

(Dalje.)

8. vprašanje. Ali poljedelski poduk, kakor je dandanes, zadostuje zahtevam kmetovalcev, in če ne, kaj bi bilo želeli o tem? (Poročevalec baron Villa-Secca.)

Po obširnem, mnogostranskem razgovorjanji sprejeli so se sledeči nasveti:

a) Shod kmetovalcev vidi v izdatnem pospeševanju poljedelskega poduka eno najizdatnejših sredstev za izboljšanje poljedelskih razmer, in o tem tudi ljudskega blagostanja, zato pričakuje v to svrhu najkrepkeje vladne podpore.

b) Shod kmetovalcev hvaležno pripoznava, ako zato zmožni učitelji na ljudski šoli zanimanje za poljedelstvo izbujaajo, izreka pa, da se ta namen zadostno varuje, ako ljudska šola toliko doseže, kolikor veleva postava za ljudske šole.

c) V zvezi s podučevanjem v ljudski šoli ima nadaljevalni poljedelski poduk namen razum za znanstvo kmetijstva med ljudstvom razširjati, zato je želeli, da se nadaljevalne šole krepko gojijo. One imajo poleg kmetijskih družeb podpirati tudi deželne šolske oblasti. — Da se za nadaljevalni poljedelski poduk odgojijo dobre učne moči, naj se na učiteljskih izobraževališčih (preparandijah) zvesto ozira na poljedelski poduk.

d) Na nižjih kmetijskih šolah (niederen Ackerschulen) naj podučevanje traja vsaj 2 leti, in ne priporoča se v take šole sprejemati premladih učencev. — Med nižjimi kmetijskimi šolami naj se na vredbo zimskih poljedelskih šol (Winterschulen), katere so na središčih in pod vodstvom popotnih učiteljev bolj ozira. Gospodarstvo, katero je pri poljedelskih šolah, naj bo tako osnovano, da kaže zgledno podobo dobro vredjenega gospodarstva za razmere dotičnega kraja in da se posebno ozira na tisto vrsto poljedelstva, katera je dotičnemu kraju na korist.

e) Shod kmetovalcev izreka željo, naj se kolikor moči pozornost obrača na podučevanje ženske mladine v gospodinjstvu in tedaj tudi na primeren poduk v poljedelstvu.

f) Srednje poljedelske šole naj obdržé svoj značaj kot teoretično praktični učni zavodi za odgojo dobrih poljedelskih uradnikov; na teh zavodih naj bode teorija s prakso tako združena, da je učencu mogoče, to, kar se v šolski sobi uči, potrjeno videti v dejanski poskušnji.

g) Shod kmetovalcev izreka željo, sl. vlada naj učencem, ki so poljedelske šole dovršili, vojaško dolžnost od 3 let na 2 leti zniža, — učencem poljedelskih srednjih in njim enakih gozdarskih šol pa prej pripoznane polajšave, enako kakor jih imajo učenci viših razredov gimnazij in realk — kot enoletni prostovoljci — zopet pripozná.

h) Shod kmetovalcev izreka nujno željo, naj se skrbí za primerno strokovnjaško nadzorovanje nižjih in srednjih poljedelskih učnih zavodov.